

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НРЗВО «КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ІНСТИТУТ» (Україна)
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (Україна)
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ (Україна)
НАЦІОНАЛЬНИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР «ІНСТИТУТ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ» (Україна)
ГО «ФЕДЕРАЦІЯ АУДИТОРІВ, БУХГАЛТЕРІВ І ФІНАНСИСТІВ АПК УКРАЇНИ» (Україна)
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МОЛДОВИ (Республіка Молдова)
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПРИКЛАДНИХ НАУК (Республіка Польща)
WYŻSZA SZKOŁA GOSPODARKI (BYDGOSZCZ) (Республіка Польща)
Jihočeská univerzita v českých budějovicích (Чехія)

***Розвиток фінансів, аудиту,
бухгалтерського обліку та оподаткування:
реалії часу***

**II Міжнародна науково-практична інтернет-конференція студентів,
аспірантів та молодих вчених пам'яті
видатного українського вченого-економіста Сергія Ілліча Юрія**

01 лютого 2023 р.

**м. Кам'янець-Подільський
2023**

Рекомендовано до поширення в мережі «Інтернет» Вченою радою НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут» (протокол № 4 від 28 січня 2023 р.)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Мар'ян ТРІПАК – заслужений працівник освіти України, кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри інклюзивної економіки, кібернетики і комп'ютерних наук, в.о. ректора НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»; **Ірина ГУМЕНЮК** – кандидат економічних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри фінансів, обліку та оподаткування ім. С. Юрія; **Ірина ГОДНЮК** – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування ім. С. Юрія; **Олександр ШЕВЧУК** – кандидат педагогічних наук, викладач кафедри цифрових, освітніх та соціо-економічних технологій.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

Василь ДЕМЯНИШИН – доктор економічних наук, професор кафедри фінансів ім. Сергія Юрія ЗУНУ, **Володимир СЛОБОДЯН** – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування ім. С. Юрія; **Людмила КУШНІР** – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування ім. С. Юрія; **Олег КОРКУШКО** – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування ім. С. Юрія; **Олександр ЛАВРУК** – доктор наук з державного управління, кандидат економічних наук доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування ім. С. Юрія; **Андрій ТИМКІВ** – кандидат економічних наук, викладач кафедри фінансів, обліку та оподаткування ім. С. Юрія; **Наталія ШЕВЧУК** – викладач кафедри фінансів, обліку та оподаткування ім. С. Юрія; **Тетяна ЧЕРНЯВСЬКА** – доктор економіки, професор державного університету прикладних наук (м. Конін, Польща), **Віолета ГЕРАЙМОВИЧ** – кандидат економічних наук, доцент; **Rafael SILOSI** – кандидат наук, доцент, декан факультету економічної інженерії та бізнесу. Технічний Університет Молдови. (м. Кишинів, Молдова), **Катерина ПИЛИПЕНКО** – доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки та готельно-ресторанного бізнесу Мелітопольського державного педагогічного університету ім. Богдана Хмельницького, **Оксана ПРОКОПИШИН** – кандидат економічних наук, доцент інклюзивної економіки, кібернетики і комп'ютерних наук ЛНУП; **Юлія ШЕНДЕРІВСЬКА** – Виконавчий директор ГО «Федерація аудиторів, бухгалтерів і фінансистів АПК України»; **Юрій ЛУПЕНКО** – доктор економічних наук, професор, академік НААН, директор, Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки».

Р 64 Розвиток фінансів, аудиту, бухгалтерського обліку та оподаткування: реалії часу:

II Міжнародна науково-практична інтернет-конференція студентів, аспірантів та молодих вчених пам'яті видатного українського вченого-економіста Сергія Ілліча Юрія (м. Кам'янець-Подільський, 01 лютого 2023 р.). Кам'янець-Подільський : НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут». 2023. 554 с.

Збірник містить матеріали II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції студентів, аспірантів та молодих вчених пам'яті видатного українського вченого-економіста Сергія Ілліча Юрія «Розвиток фінансів, аудиту, бухгалтерського обліку та оподаткування: реалії часу», яка відбулась 01 лютого 2023 р. (НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут», м. Кам'янець-Подільський), з актуальних питань сучасної фінансової системи, аудиту, обліку та оподаткування в умовах сьогодення.

Відповідальність за висвітлений матеріал у публікаціях несуть автори наукових праць.

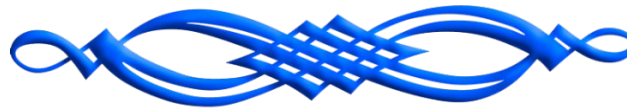
Видано в авторській редакції.

© НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут, 2023

споживача і товаровиробників, їх захисту і підтримки. Такий характер стратегії має забезпечити цілісна виконавча вертикаль органів влади, що володіє системою правових норм, повноваженнями у цій сфері.

Список використаних джерел:

1. Сидор Г. В., Кушнір В. В. Методи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Сучасна фінансова політика України: проблеми та перспективи : матер. IX Всеукр. наук.-практ. конф., (м. Київ, 08 груд. 2021 р.). Київ, 2021. С. 182–184.
2. Сидор Г. В., Савків У. С. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Дослідження фінансових інституцій та інструментів розвитку держави, територій та суб'єктів господарювання: теоретичні, методологічні та практичні аспекти : зб. матер. VI Міжнар. наук.-практ. конф., (м. Одеса, 18 лют. 2022 р.). Одеса, 2022. С. 64–66.
3. Сидор Г. В., Савків У. С. Удосконалення митно-тарифного регулювання в Україні. Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством : матер. V Всеукр. наук.-практ. конф., (м. Полтава, 14–15 квіт. 2022 р.). Полтава, 2022. С. 410–411.

Ірина Сидор

*к.е.н., доцент кафедри фінансів ім. С. І. Юрія
Західноукраїнський національний університет,
м. Тернопіль*

Тарас Сидор

*аспірант кафедри фінансів ім. С. І. Юрія
Західноукраїнський національний університет,
м. Тернопіль*

ФІСКАЛЬНІ ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УКРАЇНІ: АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Формування, ефективне функціонування та подальший розвиток територіальних громад передбачають вирішення першочергових завдань щодо забезпечення доходними джерелами власних бюджетів. Провідна роль у даному процесі відводиться суб'єктам підприємницької діяльності, зокрема юридичним особам, фінансовий потенціал яких забезпечує 4/5 усіх податкових надходжень бюджетів територіальних громад [5, с. 236]. Відтак, виявлення фінансових ризиків наповнення дохідної частини бюджетів територіальних громад за рахунок податкових надходжень та пошук альтернативних способів їх нівелювання виступають викликами часу сьогодні.

Частка податкових надходжень у структурі дохідної частини місцевих бюджетів складає близько 60 %, що є позитивним фактором соціально-

економічного розвитку адміністративно-територіальних утворень. Абсолютні показники надходжень податків і зборів до місцевих бюджетів за останні три роки демонструють їх зростання на 76,16 млрд. грн. (з 270,55 млрд. грн. у 2019 році до 346,71 млрд. грн. у 2021 році) [1].

Детальний аналіз податкових джерел наповнення місцевих бюджетів вказує на те, що домінуючими у їх складі є загальнодержавні податки і збори. Так, у 2021 році податок та збір на доходи фізичних осіб займав 61,21 % усіх податкових надходжень, податок на прибуток підприємств – 4,64 %, рентна плата та акцизний податок – 2,47 % та 2,77 % відповідно, а також екологічний податок – 0,6 %. Відтак, структура податкових надходжень місцевих бюджетів у 2021 році відображає тенденцію попередніх років щодо наповнення податковими надходженнями місцевих бюджетів України за рахунок загальнодержавних податків і зборів на 71,69 %.

За своїм економічним змістом ПДФО є платою фізичної особи за послуги, які надаються їй територіальною громадою, на території якої дана фізична особа є зареєстрованою і проживає. Відтак, з метою якісного надання своїм мешканцям необхідних суспільних послуг, територіальна громада повинна мати відповідний фінансовий ресурс, основна частка якого формується саме за рахунок сплати ПДФО.

ПДФО займає найбільшу питому вагу в структурі місцевих бюджетів. Відтак, дохідна частина бюджетів територіальних громад напряму залежить від цього загальнодержавного податку. Зважаючи на те, що місцеві громади відповідно до чинного законодавства не мають можливостей значно впливати на мобілізацію даного податку в межах його адміністрування та встановлення ставок або обмежень, зазначене обумовлює залежність органів місцевого самоврядування від прийнятих рішень центру щодо розподілу загальнодержавних податкових платежів.

Аналіз надходження ПДФО до місцевих бюджетів в розрізі платників податку вказує на те, що найбільшим його платником, особливо в малих територіальних громадах, є бюджетна сфера. Для виявлення тенденції щодо зростання надходжень ПДФО необхідно проводити аналіз не лише шляхом співставлення обсягу його мобілізації базового року до попереднього, а й враховувати відсоток зростання мінімальної зарплати. Для прикладу, якщо мінімальна заробітна плата зросла на 15 %, а ПДФО на 10%, то можна зробити висновок про наявні проблеми в територіальній громаді щодо адміністрування податків. Зокрема, станом на 01.01.2020 року мінімальна заробітна плата в Україні становила 4723 грн., а на кінець 2021 року – 6500 грн. [2], тобто зростання склало 37,6 %. Обсяг надходження ПДФО до бюджету територіальної громади міста Тернополя за 2020-2021 роки (за результатами виконання бюджету) зріс на 26 %. Щодо найбільших проблем із адмініструванням цього платежу до бюджету громади органами Державної податкової служби зазначається загальні тенденції, притаманні і іншим територіальним громадам, зокрема: отримання заробітної плати «у конвертах» та сплата ПДФО за місцем реєстрації юридичної особи, а не за місцем її фактичної діяльності. Зважаючи на те, що в межах територіальної громади м. Тернополя функціонує значна кількість

суб'єктів підприємницької діяльності, офіційною реєстрацією яких є інші населені пункти, зокрема м. Київ, недонадходження до бюджету територіальної громади м. Тернополя є вагомим.

Ще одним показником ефективного використання фіскальних інструментів територіальних громад є розрахунок обсягу надходження ПДФО на одного мешканця громади, що виступає своєрідним індикатором економічного розвитку території громади. Дослідження останніх років показують, що найбільшими платниками ПДФО в межах територіальної громади є саме бюджетні установи в сфері освіти та охорони здоров'я. Однак, розвиток економічного потенціалу громади – це, насамперед, стимулювання економічного зростання за рахунок створення сприятливого середовища для розвитку місцевого бізнесу, залучення інвестиційних ресурсів, створення нових робочих місць.

Основною ознакою виконання такого індикатора вважають рівень дотаційності місцевих бюджетів, який відображає співвідношення обсягу базової або реверсної дотації до загального обсягу доходів територіальної громади без урахування трансфертів з державного бюджету.

За рахунок місцевих податків і зборів забезпечено 28,31 % податкових надходжень місцевих бюджетів. Потрібно звернути увагу на те, що зростання ролі місцевих податків і зборів, а також досягнення їх максимально можливого адміністрування має виступати одним із пріоритетних завдань у діяльності органів місцевого самоврядування. Зазначене, сприятиме посиленню фінансової стійкості і самодостатності місцевих бюджетів, ефективного використання наявного в них фіскального потенціалу і, як результат, покращення рівня і якості надання послуг мешканцям територіальних громад. Формування суттєвої частки власних доходів місцевих бюджетів напряму залежить від ефективної діяльності органів місцевого самоврядування, зокрема їх можливості організувати весь комплекс робіт щодо впровадження та мобілізації місцевих податків та зборів [4, с. 132].

Питома вага місцевих податків і зборів у структурі податкових надходжень до місцевих бюджетів України у період 2019-2021 років становить від 27,19 % до 25,93 %, тобто має місце зменшення даного показника при зростанні його абсолютних значень. Так, динаміка мобілізації місцевих податків і зборів до місцевих бюджетів України вказує на їх зростання з 73,56 млрд. грн. до 89,89 млрд. грн., або на 16,33 млрд. грн. Слід відмітити, що ПДФО та місцеві податки і збори у 2021 році становили 87,14 % усіх податкових платежів [1].

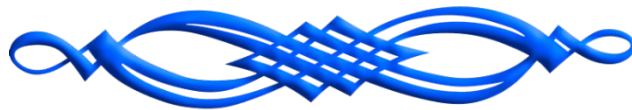
Аналіз джерел податкових надходжень до бюджетів територіальних громад в Україні, зокрема щодо мобілізації місцевих податків та зборів, дозволив визначити основні проблемні аспекти місцевого оподаткування, зокрема: недостатність податкових повноважень органів місцевого самоврядування, відсутність їх доступу до баз даних власників нерухомого майна, низький рівень ставок податку на майно, відмінне від земельної ділянки, системні недоліки в реєстрі прав на землю [3].

Проведене дослідження сучасного місцевого оподаткування в Україні вказує на наявність перспективного потенціалу щодо зростання обсягу місцевих податків і зборів. Запровадження нових місцевих податків та зборів на окремих

територіях, де присутнім є об'єкт оподаткування (для прикладу, податок на рекламу та утилізаційний збір, а також удосконалення справляння туристичного збору) дозволить вирішити не тільки питання достатності фінансових ресурсів місцевого самоврядування, але й сприятиме вирішенню проблем соціально-економічного та екологічного характеру наявних на територіях адміністративно-територіальних одиниць країни.

Список використаних джерел:

1. Звіти про виконання Державного і місцевих бюджетів України у період 2019-2021 рр. URL: <https://mof.gov.ua/uk/current-year-budget-information>
2. Мінімальна заробітна плата в Україні. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/salary/min/>
3. Сидор І. П., Карпишин Н. І. Місцеве оподаткування у контексті фінансового забезпечення суспільних послуг. *Ефективна економіка*. 2020. № 9. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8182> (дата звернення: 19.09.2022).
4. Сидор І. П., Коваль С. Л. Фінансові аспекти функціонування територіальних громад: теоретико-концептуальний зріз. *Економічні студії*. 2021. № 1 (31). С. 130–137.
5. Територіальні громади в умовах децентралізації: ризики та механізми розвитку: монографія / за ред. Кравціва В. С., Сторонянської І. З. Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України, 2020. 531 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»).

Олег Складанівський

магістрант ОС магістр

Науковий керівник: Ірина Гуменюк,

к.е.н., в.о. завідувача кафедри фінансів,

обліку та оподаткування ім. С. Юрія

НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»,

м. Кам'янець-Подільський

ПОЖЕЖНА БЕЗПЕКА В УКРАЇНІ: ДИНАМІКА ТА ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ

В умовах воєнного часу спостерігається стійка тенденція щодо збільшення пожеж на території України, водночас збільшуються економічні, екологічні, соціальні збитки від них, зростає кількість жертв.

Пожежну безпеку необхідно визначити як вид (напрямок) національної безпеки України, яка полягає у захищеності життя і здоров'я людей, майна та інших цінностей фізичних й юридичних осіб, національного багатства і навколишнього природного середовища, за якої забезпечуються своєчасне попередження, виявлення, припинення і нейтралізація пожеж та їх наслідків [7].